

Svenske arkitekter på vei mot samling

Sveriges Arkitekter skal erstatte Svenska Arkitekters Riksförbund (SAR), Arkitektförbundet, SIR (interiørarkitektene) og LAR (landskapsarkitektene). Bakgrunnen for planene er det stadig tøffere byggemarkedet i Sverige. Skal man synes, må man være stor og sammenveiset. Dessuten øker interessen for arkitektur, og gir muligheter til forretningsmessig oppvurdering av arkitekttjenestene.

Nå gjenstår diskusjonen, eventuelt vedtak og gjennomføring.

Det som skjer i Sverige underbygger ikke teorien om at en organisasjon uansett opprettholder seg selv fordi den er blitt levede for noen. Siste nummer av det svenske Arkitekten, organ for Arkitektförbundet, begrunner og forbereder overgangen til den nye organisasjonen. Konklusjonen er klar: Velkommen, Sveriges Arkitekter – «nu eller aldrig».

Glassklar Strunke

Alle svenske arkitekter har fått prospektet i postkassa. Nå skal det diskuteres og votes. «Ordförande» Laila Strunke i Arkitektförbundet er glassklar i sin anbefaling. Hun skriver: «Nu har vi möjligheten att samla våra krafter och skapa en ny, slagkraftig organisation med mycket stor representativitet och ett starkt varumärke i omvärldens ögon.»

Hun minner om at store deler av bransjen befinner seg i en het høykonjunktur, og at det er første gang på mange år at arkitektenes forhandlingsposisjon er genuint sterk. Interessen for arkitektur og design ute i samfunnet er stor og voksende, registrer hun.

Det var i 1975 Arkitektförbundet ble stiftet, etter en avskalling fra SAR, i utgangspunktet som en organisasjon for ansatte arkitekter. Etter hvert rommet den også arkitekter med egen virksomhet. Strunke slår fast at i fremtidens arbeidsliv kommer arkitekter både til å være ansatt og drive i egen regi, mens de hele tiden må utvikle sin kompetanse. For å kunne arbeide fremgangsrikt med yrkesutøvelsens vilkår, må det også være et engasjement i arkitekturen, hevder hun, før hun slår fast at målet er en organisasjon av arkitekter, for arkitekter og for arkitekturen.

Hun er nøye med å presisere at Sveriges Arkitekter ikke skal ses på som en organisasjon slått sammen av de gamle, men som en helt ny, felles organisasjon, med nytt navn og i nytt hus. Hun får det til å lyde som en liten fanfare.

Mer arbeid til lavere kostnad

I en oversiktsartikkel om den planlag-

te fusjonen skriver Per Lander, ansvarlig utgiver av Arkitekten, at det nå skal skapes en organisasjon som kan arbeide for arkitektenes og arkitekturens interesser med større kraft enn dagens organisasjoner. Den skal gjøre det mulig å utføre totalt sett mer og bedre arbeid for arkitektenes kår til lavere kostnad, håper han. Forutsetningen er at Arkitektförbundets hjerteraker får en like sterk posisjon i den nye organisasjonen. Men dette gjelder selvsagt også for de andre organisasjonene. Alt som er bra i de enkelte organisasjonene, må føres over i den nye, sier Lander.

Han slår fast at Sveriges Arkitekter må hvile på tre grunnpillarer:

1. Den må være en yrkesfaglig interesseorganisasjon for sine medlemmer.
2. Den må gi samme type firmaservice som den Arkitektförbundets ArkitektService AB gir.
3. Den må fremme god arkitektur og samfunnsplanlegging like bra som SAR, SIR, LAR og FPR gjør i dag.

Sveriges «NPA» består

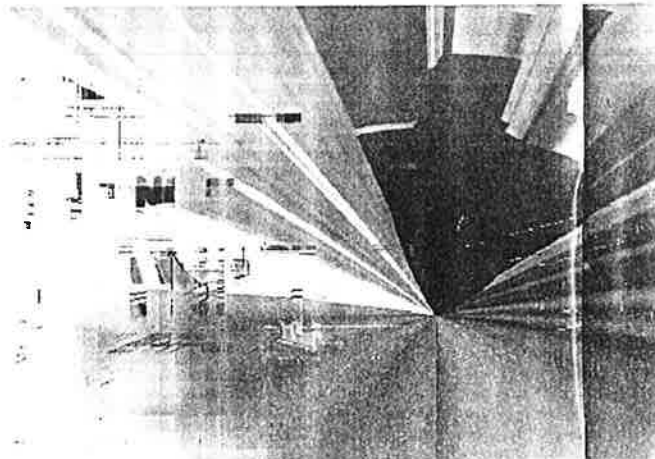
Den som er redd for at fagforenings-spørsmål kan få en mer stemoderlig behandling i en organisasjon med mange arbeidsgivere, blir beroliget av Lander: Nej, inte alls, utviklingen de senere år har vist at slike spørsmål er blitt greit håndtert – innen Arkitektförbundet. Men han innser at det må gås opp noen grenser i den nye organisasjonen. Det skal aldri stilles mindre fagforeningsmessige krav til en arbeidsgiver bare fordi han er med i organisasjonen. Den skal heller ikke gi råd, service eller bistand i arbeidsgiverspørsmål.

Så tydelig kan Lander være fordi Sveriges parallell til NPA – Svensk Teknik og Design – vil bestå.

Sveriges Arkitekter skal innarbeide et nytt varemerke som på sikt skal bli sterkt, tydelig, velkjent og respektert, forteller Lander, men gjør det klart at de ulike arkitektgrupper får beholde sine innarbeidede titler som varemerke på individnivå.

Drømmer om Arkitektenes Hus

Den nye organisasjonen vil stå overfor mange oppgaver. Det mangler ikke på

Slik illustrerer bladet Arkitekten (11/2000) samlingsbestrebelsene blant de svenske arkitektorganisasjonene. Fusion 5, Malin Zimm, (Ulsnitt.)

ideer om hva som kan gjøres. Mange arkitekter drømmer om et Arkitektenes Hus, som ikke bare skal være et kontor for den nye organisasjonen, men også et senter for så vel interessearbeid som utadvendte aktiviteter. En annen idé er å utvikle en fullstendig service for private og offentlige kunder som bestiller arkitekttjenester. Etterutdanning som skal gi unge arkitekter bedre markeds-, bransje- og prosesskunnskap står også på lista over tilbud Sveriges Arkitekter bør gi, skriver Lander.

Kompetent samtale

Den store fusjonen er så nøye forbedret av ledelsen i de respektive organisasjonene at det skal mye til at den blir torpedert av medlemmene. I et forsøk på et lite dykk ned i medlemsmassen for å lodde stemningen, har bladet arrangert en samtale mellom lederne fra de ulike organisasjonene om fusjonen. Samtalen er dannet, kompetent, forutsigbar og akkurat så krydret med motforestillinger at den virker høyst balansert.

Entusiasmen er nok størst hos Thomas Sandell fra SAR og Laila Strunke fra Arkitektförbundet, mens Bengt Isling fra LAR (landskapsarkitektene) og Per Reinholtz fra SIR (interiørarkitektene) har motforestillinger: Vi er en liten og bra organisasjon som kunne vært bedre. Men vi har tro på den nye organisasjonen.

Arkitektens rolle

Men Reinholtz er først og fremst opptatt av arkitektens særegne rolle i samfunnet:

«Arkitekten står med ena benet i den teknokratiske sfæren og det andra i den humanistiska, estetiska sfæren. Det tycker jag är oerhört viktigt, för du har ytterst få, om ens några andra yrkeskategorier som du kan definiera på det sättet. Det är få som kan föra informationen fram och tillbaka över den här gränsen.»

Bengt Isling vinkler motforestillingen ved å tegne to sirklene som til dels griper inn i hverandre. I den ene er landskapsarkitekten, i den andre den vanlige arkitekten. Den nye organisasjonen må sikre at det feltet som bare er landskapsarkitektens, blir tatt vare på, understreker han. Han føyer til at LAR er en liten organisasjon som ikke kan få til så mye mer enn et godt blad. I Arkitektförbundet har alltid våre saker blitt behandlet godt, og derfor tror jeg Sveriges Arkitekter kan bli like bra, sier han.

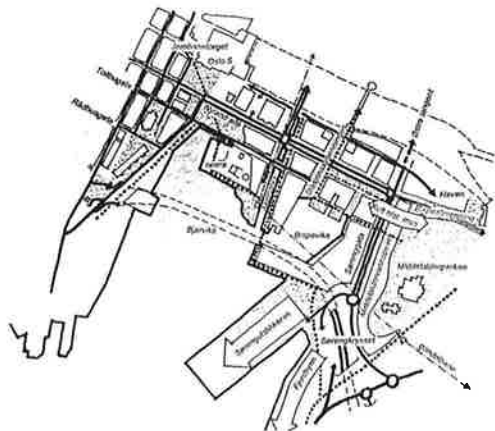
Thomas Sandell følger opp med å si at han tror det kommer til å finnes flere ressurser til å ta hånd om landskapsarkitektensaker i en stor organisasjon.

Solidaritet?

Men hvor solidariske er arkitektene i Sverige med hverandre? De gikk en runde på det, og Thomas Sandell fortalte historien om en prosjektleder på Skanska som hadde sagt at han aldri hadde hørt en arkitekt snakke godt om en annen. «Vi opptre som svin mot hverandre,» fyrer Sandell av og får umiddelbart støtte fra Laila Strunke. Det er så sant, sier hun og legger til at dette bunner i en slags usikkerhet. For å være generøs må man kjenne seg trygg på det man gjør. Det finnes ingen total arkitektkake å dele på. Det er plass til mange dyktige arkitekter. Noe av problemet med at mange opplever at arkitekter ikke er opptatt av yrkesvilkår, og at vi ikke får den plassen vi fortjener, har med det å gjøre, sier hun.

Men bildet er kanskje ikke så entydig negativt, for både Per Reinholtz og Bengt Isling forteller om forholdene i Växjö og Norrköping, der de lokale arkitektforeningene har rom for alle kategorier. Isling tror det kommer til å bli «jättelätt» å gjennomføre fusjonen i ulike lokalforeninger.

Forts. neste side

Forslaget fra gruppe 1, som består av AHO ved Institutt for Urbanisme, LPO Arkitektur og design m.fl., legges til grunn «som hovedgrep for den videre utviklingen av byplanen».

Videre ønskes enkeltelementer fra de øvrige tre forslagene innarbeidet i det videre arbeid.

På en pressekonferanse i Ladegården 5. desember 2000 kunne De Fire Store i hovedstadens byplanlegging – Statens Vegvesen Oslo, Statsbygg, NSB BA Eiendom og Plan- og bygningsetaten – legge fram sitt foreløpige syn på Bjørvikas regulering. Det unike samarbeidet er basert på evalueringen av de fire gruppens forslag i parallelloppdragene om reguleringen av Bjørvika-Bispevika. Partene ønsker «ut fra den

Byplankontorets framstilling av prosjektet til AHO, LPO m.fl.

oppnådde enighet å samarbeide videre om dette planarbeidet fram til et ferdig forslag til reguleringsplan 2001».

Lokaliseringen av hovedstads- og regionale funksjoner prioriteres i Bjørvika, samtidig som bydelen utvikler sin selvstendige identitet. Området vest for Akerselva planlegges for utvidelse og aktivisering av dagens bysentrum, med plassrommene fra Jernbanetorget til operaen og Bjørvika som bærende element. Hovedtyngden av boligene foreslås lokalisert sør for Nyland Allé i det nye byområdet rundt Bispevika. Sørengutstikkeren har potensiale til å kunne utvikles til et attraktivt boligområde. Gamlebyen og Middelalderparken videreutvikles gjennom en moderat fortetting og reparasjon ut fra de historiske strukturene og kulturlagenes premisser.

De to vikene gis forskjellig utforming «med Bjørvika som et åpent

Bjørvikas regulering

vannrom mot fjorden og Bispevika som en avgrenset poll som utgjør et sentralt vannrom i en ny bydel. Utviklingen av Bispevika til «et kraftfullt, nytt, maritimt byrom rundt en poll med en blanding av boliger, offentlige funksjoner og noe næring, utgjør det viktigste enkeltgrepet». Områdets rolle som startpunkt for realiseringen av Fjordbyen innebærer at reguleringsplanen bør legge til rette for en utbyggingsretning sørover fra Sørenga.

Det understrekes at sjørfronten i hele sin lengde skal være offentlig tilgjengelig og utvikles som «rekreasjonsarealer for ulike brukergrupper med en sammenhengende havnepromenade». Kulturinstitusjoner med opera, kulturhistoriske museer og akvarium som de foreløpig tyngste elementene, bør gis gode gangforbindelser og inngå i en klar struktur fra øst til vest.

I programmet var arealmålet på 400 000 m². Dette heves nå til 500 000-550 000 m². Boligtallet settes til 1200-2000. Etasjehøyden bør øke fra fjordkanten innover mot Oslo Sentralstasjon hvor etasjetallet bør ligge på 12 etasjer, på linje med hotellet som nå bygges. «I dette området kan også noen høyhus vurderes, selv om ikke det nevnte arealmålet gjør dette strengt nødvendig.»

Området bør med sin sentrale beliggenhet ha «lavest mulig parkeringsdekning», ble det slått fast, dette for å begrense biltrafikken i den nye bydelen.

Konsulentgruppe 1:

Institutt for Urbanisme, Arkitekt-
høgskolen i Oslo
LPO Arkitektur og design (Oslo)
Dahl Arkitekter AS (Tromsø)
Funck McQuillan Arkitekter (Oslo)
Professor Steen Hoyer landskaps-
arkitektur (Danmark)
Dr. techn. Kristoffer Apeland AS
(Oslo)
Statskraft Grøner AS (Bærum)

Om gruppe 1s forslag heter det at prosjektet skaper et «spennende helhetsgrep fra Vippetangen til Grønli Kai, med aktiv bruk av vannet kombinert med fleksible vegløsninger og utbyggingsmuligheter. Oppdragsområdet deles i tre av Akerselva og Middelaldervannspeilet med Sørenggata ved at det bygges opp et selvstendig byområde med lokal karakter rundt Bispevika». Dette grepet gir god tilknytning til en fremtidig Fjordby, konstateres det. Operahuset er satt inn i en sammenheng der hovedstadens institusjonsrom skal utvikles.

Som i noen av de andre forslagene gjenstår det å finne en god løsning på utfordringen å skape tilgang til fjorden for Gamlebyen uten store barrierer. «Bl.a. for å løse disse oppgavene anser evalueringskomiteen den viste plasseringen av kulturhistorisk museum ikke som optimal.»

Djurgården bedre enn 6. divisjon Forandring fryder, lyder et ordtak. Men forandring kan skremme også, og Laila Strunke minner om at mennesker som blir stilt overfor forandringer, alltid er urolige. Til tross for dette snev av usikkerhet, mener Strunke at forandring skaper noe og frigjør masse kraft.

Thomas Sandell utvikler en metafor: Se for dere et fotballag. Du spiller libero i 6. divisjon og er «jåkligt bra», men du er også litt ensom i din rolle. Så går du over til Djurgården og blir

en svært dyktig spiss. Du er en del av et kollektiv, sammen blir det bra, og alle er spesialister på det de gjør «tillsammans».

Jeg lar Sandell få siste ord, selv om daglig leder Staffan Carenholm i Arkitektforbundet i en programartikkel om at «Bra blir bättre» solid begrunner hvorfor han hilser «Sveriges Arkitekter» velkommen.

Lokomotivet ingen kan stanse Bladet «Arkitekten» gir en grundig fremstilling av forberedelsene til «Sve-

riges Arkitekter» og begrunner solid hvorfor arkitekter i ulike profesjoner bør legge ned sine organisasjoner og skape en ny. Bladet gir inntrykk av at denne prosessen skjer på den typisk svenske, grundige måten, som et lokomotiv som ruller fram, stødig og målrettet. Ingen kan stanse det. Slik vil svenskene ha det, velforberedt, toppstyrt og forutsigbart. Det er grunn til å tro at dette går bra.

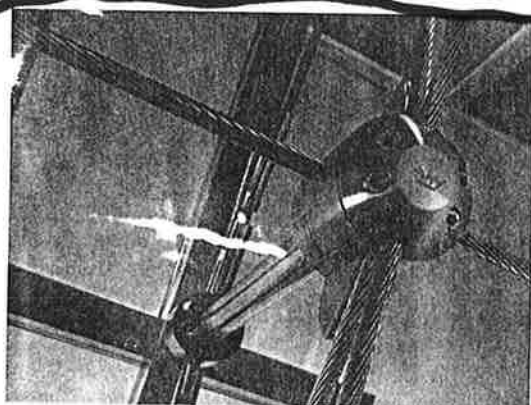
Ivar Sekke

www.rheinzink.no

Chateau de Papp er nok det rimeligste

Modelverksted, Byregt. 7, 0661 Oslo B
Tlf: 22 37 83 21 Fax: 22 37 28 38

STOKKE www.stokke.com

HVORFOR?

Fordi FW 50⁺ er det komplette fasadesystemet i aluminium. Med muligheter av internasjonalt anerkjent format. Også med avanserte fasadestrukturer for store fasader.

SCHÜCO
INTERNATIONAL

SCHÜCO International KG · Avd. Norge · Olaf Helsøts vei 5 · 0694 Oslo
Tel. 23134080 · Fax 22290708 · E-post: schueco_norway@schueco.de